

Sygn. akt II PZ 26/10

POSTANOWIENIE

Dnia 5 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Beata Gudowska

w sprawie z powództwa M. Z. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa w Warszawie
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 stycznia 2011 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie trzecim wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 marca 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 16 marca 2010 r., Sąd Okręgowy – Sąd Pracy zmienił, na skutek apelacji pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Skarbu Państwa w Warszawie, wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 2008 r., w sprawie z powództwa M. Z. o wynagrodzenie, w ten sposób, że w pkt 1) oddalił powództwo, w pkt 2) zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 32480,64 zł tytułem zwrotu spełnionego świadczenia i oddalił wniosek pozwanego w pozostałej części, oraz w pkt 3) zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2700 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania, Sąd powołał się na art. 102 k.p.c. oraz § 11 ust. 1 pkt 2, § 12 ust. 1 pkt 1 i ust. 4 pkt 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm).

Od powyższego postanowienia, w części, w jakiej Sąd Okręgowy nie obciążył powoda kosztami procesu, pozwany wniósł zażalenie i zarzucając naruszenie art. 102 oraz art. 98 § 1 w związku z art. 99 k.p.c., wniósł o „uwzględnienie zażalenia w całości i zmianę w zaskarżonej części postanowienia Sądu Okręgowego przez zasądzenie od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji według norm przepisanych, a także na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych”, oraz „zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych”. Zdaniem skarżącego, postanowienie Sądu Okręgowego jest niesłuszne. Skarżący podniósł, że w niniejszej sprawie, Sąd na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego Skarb Państwa - Ministra Skarbu Państwa zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego z dnia 4 lutego 2008r., w ten sposób, że powództwo oddalił. Orzekając o kosztach Sąd drugiej instancji częściowo obciążył powoda zwrotem kosztów należnych stronie pozwanej jako wygrywającej proces (kwota 2.700 zł) mając na uwadze, że powód po zaprzestaniu świadczenia pracy na rzecz przedsiębiorstwa państwowego: Przedsiębiorstwa Projektowania i Modernizacji Przemysłu Automatyki i Aparatury Pomiarowej M. utrzymuje się z emerytury, która wspólnie z emeryturą jego żony wynosi 4500 zł brutto, zaś posiadane oszczędności z racji wieku powoda (urodzonego 18 stycznia 1936r.) winny stanowić zabezpieczenie na niespodziewane wydatki np. na wypadek konieczności poniesienia kosztów leczenia. Sąd wziął również pod uwagę, że powód zobowiązany będzie do zwrotu wyegzekwowanego wcześniej od strony pozwanej świadczenia. W ocenie pozwanego Skarbu Państwa takie rozstrzygnięcie

o kosztach procesu nie odpowiada hipotezie art. 102 k.p.c., gdyż w sprawie nie występują okoliczności, które mogłyby usprawiedliwiać nieobciążanie powoda kosztami w całości. W piśmie procesowym z dnia 7 stycznia 2010r., zawierającym wniosek restytucyjny, pełnomocnik pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa wnosił o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa według norm przepisanych za wszystkie instancje (łącznie kwota 5.400 zł), zwrotu kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję w kwocie 2.700 zł, a ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009r., II PK 48/09, (uchylenie wyroku Sądu drugiej z dnia 6 października 2008 r., XII Pa 281/08 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego). Sąd Okręgowy uznał wniosek pełnomocnika strony pozwanej tylko w części i rozstrzygnął o kosztach procesu, zasądzając częściowy zwrot kosztów w wysokości 2.700 zł. W ocenie pozwanego Skarbu Państwa, stronie pozwanej powinny zostać przyznane koszty zastępstwa procesowego w całości w kwocie 5. 400 zł - zgodnie z przepisami § 11 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. - dodanym przez ustawę z dnia 19 marca 2009 r. zmieniającą Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 69, poz. 592), który wszedł w życie 22 maja 2009 r. - zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Przepis ten rozszerza krąg wyjątków od zasady (wynikającej z art. 394¹ § 2 k.p.c.), że zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje jedynie na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie i nie przysługuje na postanowienia innego rodzaju (z wyłączeniem kategorii wymienionych w art. 394¹ § 1 k.p.c.).

Jednak w ocenie Sądu Najwyższego, podniesione w zażaleniu zarzuty nie są trafne. Przepis art. 102 k.p.c. przewiduje wyjątek od zasady odpowiedzialności

strony przegrywającej sprawę za koszty procesu (art. 98 § 1 k.p.c.). Przepis ten stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ustalenie, czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, zależy od swobodnej oceny sądu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, oraz I CZ 112/09, oba niepublikowane). Ocena ta musi jednakże uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie. Należy podkreślić, że Sąd Okręgowy, częściowo obciążył powoda zwrotem kosztów należnych stronie pozwanej jako wygrywającej proces, jednak oceniając sytuację materialną powoda uznał, iż „powód po zaprzestaniu świadczenia pracy na rzecz przedsiębiorstwa państwowego M. utrzymuje się z emerytury, która wspólnie z emeryturą jego żony wynosi 4500 zł brutto, zaś posiadane oszczędności z racji wieku powoda (urodzonego 18 stycznia 1936r.) winny stanowić zabezpieczenie na niespodziewane wydatki np. na wypadek konieczności poniesienia kosztów leczenia. Ponadto Sąd wskazał, iż ma na uwadze, że powód zobowiązany będzie do zwrotu kwoty 32480,64 zł tytułem zwrotu spełnionego świadczenia.

Przepis art. 102 k.p.c. jest przepisem szczególnym w stosunku do ogólnych reguł obciążania stron kosztami procesu (art. 98 k.p.c.) i w związku z tym w uzasadnieniu rozstrzygnięcia o nieobciążeniu strony kosztami procesu, powinny być wskazane okoliczności stanowiące „wypadek szczególnie uzasadniony” w rozumieniu art. 102 k.p.c. Takie też wyjaśnienie zawarł Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku. Tym samym, zarzutów zażalenia nie można uznać za zasadne.

W tym stanie rzeczy, gdy stanowisko Sądu Okręgowego zawarte w zaskarżonym postanowieniu jest trafne, należało orzec jak w postanowieniu, zgodnie z art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.